

Szerkesztői szállítás

Belső-farkasutca 76. szám, hova a lap szellemi részét illető közlemények érkeznek.

Az értékesítési díjakat a kiadónak kell megfizetni.

Előfizetési díj:

Egész évre 12 frt.
Félévre 6 frt.
Negyedévre 3 frt.
Egy hónapra 1 frt.

Megjelenik minden nap, az ünnepeket kivéve 3 napok kivételével.

„KELET“

előfizetési feltételei:

Egész évre 12 frt. Negyedévre 3 frt.
Félévre 6 frt. Egy hónapra 1 frt.

Egyes szám ára 5 kr.

Az előfizetési pénzek — legcélszerűbben postai útvánnyal — Kolozsvárra, Stein János könyvkereskedésébe küldendők.

A „Kelet“ kiadóhivatala.

M.-Vásárhely, 1871. dec. 5.

(D.) A jelen év országos nevezetes reformmozgalommal végződők, mely a kedélyeket tagadhatatlanul némi forrongásba hozta.

Két évtizedes, habár csak ideiglenes megyei képviselőtünk helyébe egy új s véglegesnek nevezett intézmény lépik, melynek főjelentősége nem valami lényeges különbség az ideiglenestől, hanem az, hogy a régi, az 1848 előtt fennállott megyének vége van.

A régi megyegyűléseknek tagja volt mindenki, a ki politikai jogokkal bírt; 1848 az összes népet hozván be a politikai jog gyakorlásába, ez a gyűléstermekbe be nem férhetett, s így a személyes jog már akkor a képviselivel lett felcserélve, s habár magok a bizottmányok csak ideiglenesen lettek szervezve, maga az elv, hogy a megyei gyűlés képviselői alapszabályok, a dolgok természetéből kifolyólag véglegesen ki lett mondva.

Természetes, hogy ez elv kimondása a dolgok régi színezetét e részben teljesen megváltoztatta, s a régi megye régi különös s sok részben kedves sajátosságai ép úgy elenyésztek, mint elenyésztek a Rákos terén, Isten szabad ege alatt, s az agyagfalvi és vajai téren tartott régi ország- és tartománygyűléseink, mint akkor, úgy most az egyéni jog a képviselői joggá lett változtatva, s az egyén az államkormányzat közvetlenebb láncszemei közül kiszakadt, hogy a képviselői alapján tanácskozási képes testületek alapításának.

Ez az egyén hanyatlása s a nemzet haladása, rendszeres fejlődése minden országnak, mely a nép szaporodásával, az állam nagybodásával mindenütt önként állott elé.

Az 1848 előtti megyék végmaradványai voltak az ősi patriarchalis rendszernek, végmaradványai egész Európában. 1848 e különös, sok mindenben kedves reliquiának véget vetett. Az idő parancsolt a nemzettel, s a nemzet megvált legkedvesebb ősi intézményének eredeti formáitól.

Hanem magát a fogalmat, a megyét, s a megyének a parlamentarizmussal csak valamennyire is megférhető jogait nagy előszeretettel tartotta meg; s hogy a törvényhozás e gondoskodása a nemzet mély meggyőződéseiben, erős közvéleményében gyökerezett, azt eléggé mutatja azon buzgalom és lelkesedés, melylyel a megyei élet végmaradványait is kezünkben megtartani törekedünk.

Midőn egy szeretett haldoklót az életre még egyszer visszarázhatunk, gondolunk-e testének törődöttségével, erejének csökkenésével? — csak egy öröm vesz erőt lelkünkben, csak az, hogy ő még él és a miénk!

A kik a régi megyei életben résztvettünk, látjuk a nagy különbséget az

akkori és mostani közt, meglehet elfogultak is vagyunk, a vén ember mindig szebb korszakot lát mult kora emlékeiben; de aggodásainkat egy eredmény fogja teljesen lecsillapítani: ha látni fogjuk, hogy az ifjabb nemzedékek azon nemes patriotizmussal, azon kifogyhatlan lelkesedéssel, a közkötelességek azon buzgó érzetével fognak csüngeni az új megyéken, a minővel apjaik tartották fenn a régi megyék életeterejét.

És e buzgalmat örvendetes szívvel fedeztük fel, s úgy látszik, hogy a köztevékenység az eredményre nézve elkerülhetetlen higgadtsággal és törvénytisztelettel párosulva él most is nemzetünk közszellemében, mert megyéink újjászervezésénél mindenütt a kellő energiát és buzgalmat fedezhetni fel.

Már mindenfelé megkezdődtek a választások, s nem azon aludt-tej hidegséggel, mely gr. Nádasdi octroyált megyéit megalakította, hanem azon pezsgő tüzzel, mit egy alkotmányosan szentesített cselekmény, mint polgári kötelességet kelt föl az egyesek szívében.

Legyünk kegyelettel ezen lelkesedés iránt, s meg ne döbentsenek a pártcsatározások e téren is, mert habár maga a megyei élet jövőre, a mi nézetünk szerint, kevésbé a pártélet fészke, s ezer meg ezer keblre kérdés követeli, hogy a polgárok levélközve pártcsatározásait, a helyi viszonyok követelményeiből induljanak ki, mindamellett, ha országos pártjaink megyei tagjai küzdenek a bizottmányokra való befolyásért, e küzdelem azon örvendetes jelenséget jelzi, hogy a közérzés és köztevékenység minden pártot lelkesít; nincs közönyösség, vis inertiae, minden párt a tett terén áll, s a haza csak úgy erős, ha minden párt az alkotmány terén belől cselekszik is.

Bármely párthoz tartozunk, tiszteljük az ellenpártnak önmaga iránti buzgalomát, ha ő a fennálló alkotmány keretén belől akarja érvényesíteni szándékait; erre neki joga van, s jogát tisztelve, saját jogunkat védjük, lelkesedését becsülve, saját lelkesedésünket élesztjük, s a pártok surlódása, hatása és ellenhatása: az az alkotmányos szabadság élete. Értsünk együtt barátsággal, a hol egyetértésünk lehet; küzdjünk meg becsülettel, hol az eltérő nézetek a többség jelentkezését követelik, s soha se feledjük szeretni és becsülni egymást, mint testvéreket, mint közös haza gyermekeit, kiket egyes kérdések felletti nézetek elválaszthatnak, de a hazaszeretet nagy és általános közös tartozásai mindig bizonynyal együtt fognak találni.

Lelkünk e hazafias iránya kellő életet fog adni azon új megyei rendszernek is, melyet a közel új év rengetend bölcsőjében, mint újdonszülöttjét visszaállított alkotmányosságunknak.

S midőn most már a régibb patriarchalis megyék képétől örökre el fognak válni, lelkünket meg fogja nyugtatni az, hogy az új megye csak a keret formáiban fog változást tüntetni fel, de lényegében: a hazaszeretet- és szabadelvességben, a közügy iránti buzgalomban, s lankadatlan tevékenységben, s az atyafiságos szeretet és barátság őszérmeiben mindvégig a réginek nyomdokait híven követendő.

Pest, decz. 6.

(A.) Mióta Milán szeptember 13-án Livádiában látogatást tett Sándor orosz cárnál és családjánál, a nemzetiségi, főleg a szerb és cseh lapok szakadatlanul azt hirdetik, hogy a

a jó szomszédi viszony Magyarország és Szerbia közt nemcsak megszűnt, hanem a belgrádi kormány határozott véd- és dacszöveget lépett az oroszokkal és pedig egyenesen Ausztria-Magyarország ellen. Ezen állítások igazolására felhozzák, hogy Milán fejedelem orosz nagyhercegnőt veendő nőül, már pedig a minden oroszok cárnak nem akarhatja, sőt méltóságával egyenesen ellenkezik, miszerint családjának egyik tagja vasallusa legyen egy másik államnak; felhozzák továbbá azon nagymérvű hadi készülődéseket, melyek hónapok óta Szerbiában folytattak, az általános védkötelezettség elfogadását, a Montenegróval állítólag kötött szövetséget s a két ország egyesítésére irányuló terveket — szóval a szerb és cseh lapok naponta telve vannak hangzatosbúl hangzatosabb sensation-hírekkel, melyek éle abban öszpontosul, hogy a szerbek fogják Magyarországon és Ausztrián azon bűnököt megboszulni, melyeket e két ország a szárvokon állítólag elkövetett.

Már maga a körülmény, hogy a magyar és osztrák-ellenes lapok hirdetik ezen eszméket, hitelükből és értékükből igen sokat levon. Hol a nemzetiségek annyira felizgatottak, hol a józan ész sugallatai oly kevés figyelemre találjanak, mint Ujvidéken és Prágában, ott nem szabad hírek dolgában lelkiismeretességet követelnünk; ott nem remélhetjük, hogy csak az igazság fegyverét használják ellenünk. Noha tehát a fent elsorolt ijesztő hírek jó része egyszerű költemény, még sem szabad elzárkózunk azon tény előtt, hogy Szerbia viszonyai Ausztria-Magyarországhoz legújában sokat vesztekkel előbbi szövetségükből s valóban sok kívánni valót hagynak hátra.

Egyelőre nincs ugyan különös fontossága a dolognak, mert hiszen nem háboru előestéjén állunk, sőt az is valószínű, hogy az előbbi jó szomszedság ismét önmagától helyreáll, miután e dolog sem a cabinetpolitika, sem a szeszély, hanem a két fél jól felfogott érdekei okozták azt. Ki az oka a váratlanul beállt változásnak? Kinek magatartása, szándékai vagy tettei okozták a szövetségükből folyó barátság meghidegülését? Előttünk vannak az osztrák-magyar és a pesti kormányok utolsó évi tettei, ismeri azokat kül- és belföld egyaránt s hasztalan keressük közöttük olyat, melylyel Szerbia újabb nehezítését indokolni képes lenne. Nem is itten, nem nálunk kell avatkozás okát keresnünk, hanem egyenesen Szerbiában, a Balkán félsziget sajátos viszonyaiban.

Mint mindenütt, úgy Szerbiában is két nagy párt létezik. Az egyik az intelligens osztályokból ujonczozza hivatát s az ország békés fejlődését, a belügyek európai színvonalra emelését, az anyagi és szellemi érdekek ápolását, szóval a civilizáció áldásainak meghonosítását tűzte ki zászlójára. Miután ezen politika minden kalandos vállalatot perhorrescál, békét és barátságot hirdet minden irányban, a szövetségek érdekeit ép oly kevésbé sérti, mint a souverain jogait, mind Törökország, mind Ausztria-Magyarország rokonszenvenvel kísérték a szerb politikát. A békepárt uralkodott Belgrádban a meggyilkolt Mihály fejedelem utolsó éveiben s a kiskori Milán vagy is inkább a regensség idején.

A másik párt, phantas magoriák, a nagysági álmok a kalandok pártja; a háborúpárt. Ez Szerbiát a Balkán félsziget „Piemont“-jává tekintti, melynek hivatása nemcsak a török birodalom szláv törzseit magába fölvenni, hanem a magyar határörvidéket és szerbeket, Horvát- és Tótországot is fölmenteni a magyarok igája alól. A keleti phantasia gyerekjátéknak tekinti e nagy mű létrehozatalát; az orosz ügynökök ilyen eszmékkel áraszták el a szegény, tudatlan tömegeket; az agitáció évek óta foly ez irányban s most úgy látszik a kormány is ennek befolyása alá került. A háboru pártvezetője Ristic s ez iszonyu dühvel agitál a magyarok ellen, mert a nagy szerb álmok legveszélyesebb ellenfelének joggal a magyarokat tekinti. Éppen e sorok írásában vesztünk két belgrádi sürgőnyt, melyek egyike azt mondja, hogy Ristic lapja a „Trgovatske Gladnik“ Andrassy grófot Ausztria sirájójának nevezi s telve van a legaljasabb piszkolódással Andrassy és Beust urak ellen. A másik sürgöny szerint Belgrádban tegnap mindenütt azon hír terjedt el, hogy az egész ministerium viszályba, miután a külpolitika tökéletes változást fog szenvedni.

A szerbek veszélyes utra készülnek lépni. Andrassy gróf csak legközelebb biztosított

Kiadó-hivatal:

Stein János könyvkereskedése, hova az előfizetést s a hirdetések küldendők.

Hirdetési díjak:

Négyezer hasábrótt garmond sor ára 6 kr. Belsődíj minden hirdetés után 30 kr. Nagyból és gróttól hirdetéseknek külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetések felvételnek:

Bécsben: Oppell Alajosnál (Wollzeile 22. Hanesstein és Voglernél (Neuer Markt 11.)
Pesten: Lang Leopoldnál (Erzsébet-1. 9. szám emelet.)

BELFÖLD.

Román lapszemle.

A Gazeta Transilvaniei 90 száma „vezérezkék helyett“ felirattal egy könyörgéssel kezdődik, hogy Szelistye és Talmács székek a szász universitás rendezésekor Szabenszékbe ki- szakittassanak, „mert te vagy oh uram az igazság istene—végzi a cikk — és haragod csakis az ellened vétőket sujtathja!“

Ugyanazon számban Antonelli vicarius a Fogarasi választások ötletéből a Keletben megjelent cikkre, és az e tárgyban elterjedt többi vádakra felel. Nem kell a történeteken csodálkozni, mert az mind nem egyéb, mint egy hála azon machiavelisticus tervnek, a melyet tíz év óta szönek a magyarok bármely főkapitány ellen, ha a sors véletlenül úgy hozta magával, hogy románok szűlessék. Kikél a cikkek Benedek Gyula ellen, a kit mint képviselőt verificaltak, noha jelenben is számtalan bűnügyi kereset alatt áll; kikél Pánczél Károly ellen, a kinek főmaximája az, hogy legyen ember minden ember és magyar. Ezen emberek mesterkedése, hogy a kormány figyelmét okvetlen ezen kerületre, mint a zavarok központjára akarják vonni, noha tudják azt, hogy különben itt a legnagyobb csend és béke uralkodik. A választás mindenütt rendben ment, az alsó-venicei kivételével, a hol Benedek Gyula megjelenése 18 részeg kortesével, midőn a bizottmány ebédelt, a választási iratokat el akarta rabolni, (a rapit) s több kihágás követtével el, az elnök a kihágókat elfogatta, Benedeket egyedül a képviselői immunitás mentén meg a hasonló sorstól.

A romániai sajtó képviselői congressusán két munkát készült, a melyek közül a többséget a „Románulu“ vezérlete alatt 13 szerkesztő irta alá, kik mind az ellenzékhez tartoznak, a kisebbség, mely a kormánypárt részéről támogatott „Columna lui Traiani“ „Telegrafulu“ és „Poporulu“ által van elfogadva.

A „Kelet“ 270 számában tett azon megjegyzésre, hogy a román lapokban a személyeskedés napi rendben van, belekapaszkodik a „Gazeta Transilvaniei“, s neki esik a „Telegrafulu Romanu“-nak, idézve abból több olyan helyeket, a melyekről azt kérde, hogy illene-e ezek egy lapba, főleg egy pártvezéreskedő politikai lapba? Azonban a „Gazeta“ is nagy bakot lőtt ez által, mert éppen a mi ellen kikél, maga is abba a hibába esik ugyanazon cikkekben. Egyébiránt az idézett helyek nem is olyan erősen kirívók, olvasnák csak el a „Gazeta transilvaniei“ a Magyar Állam s még egy pár collegiát akkor szerezhetne magának fogalmat az irodalmi brutalitásról.

A „Telegrafulu Romanu“ felel a Federatiunea-nak megjelent azon kolozsvári levélre, a melyben kérdeztetett, hogy vajon a „Telegrafulu“ politikai confusiója nem bizonyos 12 ezer frtnak 1865-ben Kolozsvárt magyar-utczában a M. . . házánál történt átvétele óta kezdődött. Kinyilatkoztatja, hogy az egész dologról mit sem tud, és a kinek tudomása van, arról felhívja, hogy csak álljon elé vele. Felhívja egyszerre mind a román nemzet ellenségeinek hű szolgálait, hogy adjanak felvilágosítást azon 40,000 frtról, a mely Szerdahelyre érkezett éppen a híres conferentia napján.

A „Federatiunea“ tudatja, hogy a román képviselők által választott küldöttség folyó hó 13-án volt az igazságügyminisiternél, a kit megkértek, hogy legyen tekintettel a bírósági kinevezés alkalmával a románságra. A minisiter a küldöttséget: Mihályi Péter, Joanesen Demeter s Maniu Aurel szívesen fogadta, s megígérte, hogy későbbnek eleget fog tenni, s hogy a befolyásosabb román urakkal e tárgyban még értekezni fog, s az őt meghallgatása után fog végleges megállapodást tenni a románokra nézve.

A nemzetiségi képviselők clubja elhatározta, hogy a költségvetés tárgyalásakor külön véleménynyel fog előállani. A szerkesztést Hodosiú és Mileticsre bízták. (Meg is történt Szerk.)

Udvarhelyszék dec 5.

Udvarhelyszék képv. bizottmánya nov. 23 és köv. napjain tartá utóbbi közgyűlését.

Legjelentékenyebb tárgy természetesen a megye szervezése volt.

A megelőző bizottm. gyűlésről felterjesztett munkálatokat a belügyministeri leirat legnagyobb részben helyben hagyá. A költségvetésre vonatkozólag azonban itt is, miként a többi megyékben, a famosus 7-76 százalékra utaltaték a szék közönsége. Eszerint még 1870-ben 33.000 frtot adott az állam Udvarhelyszék közigazgatására, most be kellene érünk 11.000 forinttal.

Tekintve, hogy a közigazg. költségeknek helyes arányban leendő beosztása biztos kilátásba van helyezve s tehát számíthatunk arra, hogy az 1870-ki közigazg. költség összeget Udvarhelyszék is meggyerendi: a szervezési munkálatoknak pénzügyi részeit a képv. bizottmány ezuttal érintetlenül hagyá. E részben végleges határozatot akkor hozand a megye, ha majd tudva lesz azon összeg, mely fölött rendelkezhetik.

E miatt azonban nem kívánta képv. bizottmányunk a szervezkedés menetét kellelteni. Megválasztá az igazoló és bíró választmány tagjait, úgy szintén a 37 választó kerület választási elnökeit, s kitűzé az összes választó kerületekben választási nap gyanánt decz. 16-ik napját.

A belügyministeri leirat takarékosági szempontból „nem ellenezte” volna, hogy az árvászéki elnök teendői az alispán munkakörébe osztaassanak be; azonban a képv. bizottmány eme concessioval nem élt, s miután az alispán teendőinek és felelősségének terhe különben is elég nagy, az árvászéki elnökséget önálló hivatalképpen — előbbi tervezetéhez híven — meghagyá.

Szintén takarékosági szempontból ajánlá a minist. leirat a dullói járások számának kevesbítését. Eddig volt tíz járás, a szervezeti javaslat ajánlatba hozott hatot. Tekintve Udvarhelyszék helyrajzi viszonyait: a képv. bizottmány jónak látta a hat járás mellett továbbra is megmaradni.

Egyebekben a minist. leirat kívánalmaihoz képeest a kellő módosítások megtétettek. A bizottm. gyűlés második napján többek indítványa folytán határozatilag kimondott, hogy az udvarhelyszéki általános néptanító-egylet nagy gyűlésein megjelenő néptanítók illető községek részéről fuvarral s a gyűlés tartamára 1—1 frt napidíjjal látandók el.

Talpraesett, prakticus határozat a nevelésügy érdekében! mert hiában készitünk bár-

milyen fényes alapszabályokat az alakuló néptanító-egyletek számára, ha nem gondoskodunk arról gyakorlatilag, hogy a szanaszét lakó szegény iskolamestereknek anyagilag is lehetőséggé tétessék a közgyűlésekben való részvétel. Belátta ezt az udvarhelyszéki képv. bizottmány, és ellenmondás nélkül fogadta el az indítványt, melynek aláírói között jól esett látnunk a különböző pártárványokat tekintélyes képviselőit barátságos egyetértésben. Vajha az anyaszék példája utánzásra találja szomszéd törvényhatóságainkban is!

KÜLFÖLD

Kolozsvárt, decz. 9.

(s) A francia belpolitika ismét élénkebb lendületet nyert a nemzetgyűlés összeülésevel. Általános a közvélemény abban, hogy ez ülésszak alatt kenyértörésre kerül a dolog az alkotmány kérdésében. A legtöbb érkezett francia lapok hosszabb cikkeket szentelnek az újra összeült nemzetgyűlésnek, s pártállásuk szerint a képviselőket vagy egyszerűen üdvözlök, vagy intézkedést és tanácsokat adnak nekik. A „Moniteur Universel” azt mondja, a gyűlés megkérdézi a kormányt, mit tett a szűnő három hónapja alatt, mire az meglepődéssel ezt felelheti: „Léteztem.” Valóban — véli a félhivatalos lap — mai napság annyit tesz, mint szolgálatot tenni az országnak, ha egy kormány azt mondhatja magáról: „Három hónapig minden megzavarítás nélkül működtem.” Ez mindenestre fölöttébb szomorú, habár hű jelzése a Franciaországban jelenleg uralkodó állapotoknak és nézeteknek! A republikánus „Sicéle” azt kérdi: vajjon a munkára összeülő képviselők újra meg fogják-e kezdeni a vizályt? A nemzetgyűlés ne feledje, hogy Franciaországban most nyugalom és rend uralkodik, s hogy az ország minden trónjelöltet a pokolba kíván. A megyei tanácsok által nyilvánított ohajtások utmutatból szolgáljanak a nemzetgyűlés tevékenységére nézve, s ez emlékezzék meg, hogy a francia nép az ingyenes és kötelező oktatást s az általános védkötelezettséget kívánja. Végre a nemzetgyűlés hallassa a szelidség szavát, s emlékezzék meg, hogy még több mint 15,000 fogoly seyyved a hajókon. A szó, mely minden ajkon ott lebeg, ez legyen: amnestia. — A „Français” azt mondja, hogy a képviselők igyekezzenek a még megszállott megyéket felszabadítani. A mi a hadsereget illeti, a nemzetgyűlés végre vessen véget bizonyos bajoknak, melyeknek továbbra is fennmaradása mindinkább veszélyes lenne. Egyszermind a köztársaság elnöke legyen készen politikai működését parlamentális vizsgá-

pen kettészakítja? S ne szolánánk az időről, mely a politikát, Andrassy grófot, Thierst — a kis zsarnokot — s a szent atyát hóval úgy elborítja, mintha nem is volnaak a világon? Nem — ily méltatlanságot nem akarunk elkövetni rajta, különösen miután szerény maguknak is volt szerencsénk élvezni azon ouverture erőteljes accordjait, melyet „1870—71-diki től” című melodramájához irt, s mely az omnibusok, tramway kocsik szerencsétlenségére Bécsben tegnap szinre került. Végre hát eljött a tél! Gyönyörű időnk van! „Dos is” schon a nettes Wetter!”

„A nettes Wetter!” — Ez a helyes kifejezés! — S mégis milyen nehéz sokszor a helyes kifejezést megtalálni! — Ezt bizonyítja Andrassy grófnak a külhatalmakhoz intézett körlevele is, melyben nem olyan politikáról van szó, melyet a régiék így értelmeztek: „Ars fallendi homines”, hanem „nette, franche et ferme” békepolitikáról. Hány meg hányféleképen fordították a bécsi s különösen a németországi lapok e három szót! Különösen a „nette” szó az, melyet a legkülönbébb módon magyaráztak: sikeres, egyenes, határozott, becsületes, világos, tiszta. Meenyire tapogatóznak a helyes kifejezés után! Mig erre egy csintalan bécsi lap azt a megjegyzést tette: „Une politique nette” milehet más mint: eine nette Politik. És az összes bölcs thébeiek közül egy sem jött rá!

Hja! a helyes kifejezést nem lehet mindig oly könnyen megtalálni, még csak annyira megközelítőleg sem, mint Mosenthal, ki a francia „Káméliás hölgy”-et „Madelaine Morel”-lel németesítette. A drámairóra nézve valami csodálatos, ellenállhatatlan ingerrel kell bírnia azon kérdéseknek: fel lehet-e venni a már egyszer elbukott nőt, de a ki előbbi életét megbánta, a társadalomba s számíthat-e ez ott becsülésre? E themat Dumas Sándor tárgyalta először legügyesebben, a „Káméliás hölgy” „Megtérés” stb. című darabjaiban, melyek nemcsak a francziáknál, hanem a külföldön is nagy érdekeltséget keltettek. A józan gondol-

lat alá bocsátani. E tétel nyilvánvalólag azon körülményre vonatkozik, hogy Franciaország képviselője jelen volt a római parlament megnyitásban, mi a clericalisokat nagy haragra gerjesztette.

Thiers izenetével nagy akadályokra talál; tegnap a táviró az izenet felolvasásának elhalasztásáról értesített, mert az izenet néhány pontja a jobboldalnak nem tetszett ma a francia lapokból teljesen megmagyarázva találjuk ez elhalasztás okát. Ezek szerint Thiers fejére vonta a legitimisták teljes haragját s azért azok távozását óhajtkák. Szerintök Thiers lábbal taposta a bordeauxi egyezményt és visszaél az ország bizalmával, a legitimistáknak sehoggy sem tetszik, hogy mindössze csak négy kivégzés volt, ök azt akarták volna, hogy a hóhérra pillanatra se álljon meg, mert ök bizonyul hazájuk üdvét akarják. Tizenkét ezerezen bocsájtatták szabadon! Ebből világos, hogy Thiers petroleur, hogy Thiers a commune barátja. A legitimisták tehát heves támadásra készülnek. Kívánjuk a francia köztársaságnak, hogy Thiers, ezen a köztársaság élete ellen irányzott támadást visszaverni elég erővel bírjon.

Minél inkább közeledik Lajtánra a választások napja, annál nagyobb mérvet ölt az agitatio. A klerikálisoknak már is okuk van az örömről: a választó férfiak választásánál Felső-Ausztriában nagyobbára kerültek klerikálisok kiaz urnából. A „Vaterland” írja, hogy a császára morvaországi nagybirtokosok választásában nem fog részt venni. Ez esetben a herczegek is távol tartanak magukat a választástól.

A demonstratiók Csehországban még folyton tartanak. A „Nar. Listy” Weisswasser kerületből értesül, hogy ott a sep. 12 diki leirat számos példányban osztatik ki tüntetések mellett s a leirat terjesztése a „N. L.” által közölt kerületfőnöki jelentés óta növekedőben van. Ezen jelentést illetőleg föl kell említenünk, hogy azt a „Narodni Listy” fentartja miúdig, míg a „Prager Ztg.” Sakh valódi jelentésének szöszszerinti szövegét nem közli.

A KELET magán-távirata.

Feladatott Pesten, december 9. 10 ó. 40 p. d. e.

Kérkezett: decz. 9. 11 ó. 15 p. d. e.

A képviselőház tegnapi ülésében elfogadta minden vita nélkül, a miniszterelnökség, a király személye körüli és horvát miniszteriumok budgetét. A belügyminiszterium költségvetésénél általános vita nem volt; a részletes vi-

kozású közönség azonban bármekkora részvételt is tanusított azok alapeszméje iránt, mégsem adta helybenhagyását a reájok erőszakolt irányhoz. A francziákat fesletteknek gunyolják; de egyetlen francia drámairónak sem jut eszébe a lorette-et, az elveszett nőt a szinpadon boldoggá tenni. „Az elbukott nő dicsőítése” náluk semmi egyéb, mint drámái elégtétel a halálra ítéltnek, kinek minden kívánságát teljesítik, kinek a legjobb étkeket adják, sőt virágcsokrot dugnak kezébe, de a ki mindennek dacára kegyelem és könyörület nélkül vesz el. A „Káméliás hölgy” s valamennyi testvérei tönkre jutnak.

Előáll azonban egy német költő s új drámájában nemcsak megbocsát az elbukottnak hanem boldoggá is teszi őt. Mosenthal káméliás hölgye: Pervenche (magyarul: öröközlő) égiekialtót igazságtalanság áldozata. Atyja St. Gervais marquise gondnoka volt s félreértés következtében, mint csaló s hamisító, hivatalából elűzetett. Nyomoruságban halt el megtört szívvel. Egyetlen leánya a legiszonyubb szűkségnek, a legborzasztóbb tapasztalatoknak levén áldozata, meg akarja ölni magát; a vízbe ugrik, de megmentik s a demimonde-nek egy tagja magához veszi, szállást, ellátást ad neki. Egyszerre gazdagság, fényűzés és mámoros élvezetek közepette találja magát. Egy angolnak lesz maitresse-e.

Pervenche (polgári néven Madelaine Morel) ugyan új helyzetét nem igen találja nagyon kellemesnek: a lelkiismeret furdalása nem hagyta nyugton, de mégis önérejtén soha ki nem ragadná magát azon mocsárból, melyben fetreng, az erkölcs parancsát teljesítendő, soha sem fordítva hátat vétkes életének. St. Gervais marquise fia történetesen nyomára jön s e körülmény jó szándékkal fegyverzi fel a leányt s az első lökést adja megtérésére. Tehát arra nem hivatkozhatik, hogy az erkölcsi megjavulás saját érdeme; ő csupán a kínálkozó alkalmat nem utasította vissza.

Minthogy St. Gervais marquis családja Madelaine atyját annyira megsértette s akkora

tában a nemzeti színház heves vitakozásokra adott alkalmat. Ürményi, Csernátóni megtámadták b. Orczy intendánst és a minisztert. Az ének- és zene-akadémiára előirányzott 21,000 forint megtagadtatott.

Thiers üzenete szerdán felolvasatott; érintetlenül hagyja az alkotmánykérdést, csak visszapillant az ország anyagi állására s kedvező viszonyaira a külhatalmakhoz.

Harmadik közlemény

„a k-monostori m. kir. gazd. tanintézetnél felállítandó önkéntes tűzoltó egylet részszereitörtént nagylelkű adakozásokról

T. Ladányi Sándor urnál a 7-ik számu iven adakoztak, m. Zeyk József ur 50 frt, m. Zeyk Dániel ur 20 frt, m. Paget János ur 50 frt, t. Korbuly Gergely ur 30 frt, főt. Hintz György ur 15 frt, t. Wolff János ur 10 frt, t. Binder Károly ur 5 forint, összesen 180 forint.

T. Ladányi Sándor urnál az 5-dik sz iven adakoztak: t. Ferenczi Miklós ur 10 frt t. Haller Rezső ur 5 frt, t. Ákoncz János ur 5 frt, t. Jakab Elek ur 2 frt, t. Demeter Károly ur 2 frt, t. Nemes János ur 1 frt, összesen 25 frt.

T. Ladányi ur által a két iven gyűjtött összeg tesz egyezzer harminczöt forintot.

Kodolányi Antal igazgatónál adakoztak: Erdélyi gazd. egylet 50 frt, első magyar ált. bizt. társaság 50 frt, K. Binasini Domokos ur 25 frt, t. Dietrich Samuel ur 5 frt, t. Szabó Samuel ur 5 frt, t. Pataki Sándor ur 5 frt, összesen 140 frt.

Fogadják úgy a nemes adakozók, mint a fáradhatatlan gyűjtő legőszintébb köszönetünk nyilvánítását.

Kolozsvárt, december 9-én 1871.

Kodolányi Antal.

Gamauf Vilmos.

NAPI HIREK.

Kolozsvár, december 9.

— A képviselőház utóbbi ülésén elvégre bezárult a költségvetés általános tárgyalása. Az indítványozók zárbeszédei után a részletes tárgyalás alapjául elfogadta a pénzügyi

nyomorba taszította, most annak leányáról akar gondoskodni. Az ifjú Henry St. Gervais a közben szenvedélyesen beleszeret Madelaine-be, kit ő mint Pervenche-t ismert meg s ném habozik őt mindannak dacára, mint a jövendőbeli marquise-t tekinteni. A családi kastélyba vezeti, hol őt a marquise anyja tárt karokkal fogadja s nővére vele benső barátságot köt. Madelaine-nak a marquis-val való egybekeleséről különben a marquise, egy nagyon kegyes-nő, semmitsem akar tudni. Minthogy azonban Henry őt keresztényi elveivel sarokba szorítja, gondolkozási időt kér. De még mielőtt az eltelik, Madelaine-t vicomte de Clers, Henry nővérének jegyese lemondásra kényszeríti, vele közölve egy végrendeleti határozatot, mely szerint Henry az örökségből kitagadtatik, ha mesalliance-ra lép. Most már Madelaine tisztába van magával; gelmenekül s a szegénység hajlékába rejtőzik, hogy miután hónapokig küzdött a halállal, végre a St. Gervais család onnan ismét kiszabazítsa s dicsőségesen, sőt a Vicomte de Clers beleegyezésével oltár elé vezesse.

A társadalom meg kell hogy bocsásson annak, kit talán maga kényszerített a bűn útjára, a megtérést meg kell hogy könnyítse, s ha megtért, jóakarólag kell hogy fogadja. De különös kárpótlást ne adjon, „elbukottak számára erényjutalmakat” ki ne tüzzön, és a ki tőle efélét vár, az ne csudálkozzék, ha számláját vagy éppen nem, vagy csak nagy levonással egyenliti ki.

A mi a hatást illeti, melyet a darab a közönségre tett, az mondhatni, nagy részben az előadásnak köszönhető.

S ezzel bevégzem már úgy is hosszúra nyúlt leveletem, s belátva, hogy ismét nem tudtam beszorítani egy levél szűk keretébe mindazt, mit a mult hétről elmondani szerettem volna, abba vetem reményemet az olvasó elnézés iránt, hogy e

„kénytelen hiba

számítva lesz csak, de nem betudva.”

Demeter Károly.

A „KELET” TÁRCZÁJA.

Bécsi levél.

Deczember 6-dikán.

(A kezdet nehézsége. Jó idő. A „nette” szó. Andrassy poli. ikája. Madelaine Morel. Pervenche története. Kénytelen hiba.)

Commengons par le commencement! De mi legyen ez a commencement! Talán a Baudius kisasszony szemérmessége, ki Mosenthal „Madelaine Morel” című drámájában Menope szerepét azért nem akarta játszani s nem is játszotta, mert az ő szerinte igen „erkölcstelen”; vagy a Mitterwurzer asszony dicsősége, melyet ez a szerep elvállalása s művészi eljátszása által aratott; vagy talán Schwender „Katalin-ünnepélye”, melyet a közönség szokott kedélyességével ült meg, avagy boudoiri történetké, borsianetek szerelmi viszonyai, miniszterek sorsa, politikai adomák? . . Nem — legyen a kezdet mielőtt az egész levélhez s kezdjük azért legelőször is a legérdekesebb s leggyakoribb beszéd tárgygyal — az ugynevezett idővel.

A gondolkodó ember bármily kevés adományával is legyen megáldva a szemlélődésnek, mégis szokszor tapasztalhatja, hogy az idő azért, mert a szelleműsük kiszorították s száműzték a társalkodásból, koronként megboszulja magát, a mennyiben szokszor még a legszelleműsőbb tárczairót is kényszeríti, hogy tekintettel legyen iránta s beszélgetése körébe vonja. Hiszen talán megérdemel egy pár szót Boreász, mely a hóhehelyeket, ha nem is összegomolyitva, de oly durván csapkodja arcunkba s füleinkbe, mintha iskolás gyermek volna s miniket iskolatársainak tartana! Miért ne emlékeznénk meg azon hatalomról, mely a közlekedés gőszárműű óriásainak „megállj” parancsol, s a világrészeket összekötő vassodronyokat köz-

bizottmány előterjesztését 225 képviselő, ellene szavazott 40, távol volt 158. Ezután Deák Ferencz indítványára a következő ülés napirendjére tűzött Tisza Kálmán indítványa a belügyminiszter vád alá helyezése iránt.

— A vallás és közoktatási m. kir. miniszter a n.-szabeni bírói kir. államvizsgálati bizottmányhoz dr. Neugeboren Emil ottani kir. jogakadémiai b. kr. tanárt vizsgáló taggá nevezte ki.

— A pesti nemzeti színház tagjai, b. Orczy intendánsához egy iratot intéztek, melyben azon felmerült hirt, mintha némely színházi tagok b. Orczy igazgatása alatt tovább működni nem akarnának, megczáfolják, s kérik, hogy folytassa továbbra is működését, s tartsa őket a nemzeti színház czéljához jókarratú és buzgó közreműködőknek s minden esetben az ő őszinte és igaz tisztelőinek.

— A pesti muzeumot mult hóban több külföldi lakos látogatta meg, a bolognai anthropologiai gyűlésről térvén haza. Worsaae, a kopenhágai muzeum igazgatója, nagyon dicsérte a régiségtárt. Engelhardt tanár több tárgyat is lerajzolt. Ujabbban pedig dr. Montelius Oszkár, a stockholmi muzeum igazgatója rajzolt le több műtárgyat, neje segítségével.

— A honvédek perköltségeinek kérdésében a m. kir. honvédelmi miniszterium akkép határozott, — hogy minden oly esetben, melyben nem tisztán a katonai fegyelem megsértéséről van szó, a honvédek szintugy mint bárki más az eljárás költségeiben elmarasztalandók.

— Törvényjavaslatok. A pénzügyminiszteriumban egy törvényjavaslaton dolgoznak, mely a pénzügyi vétségekről szól, s melynek anyagi része már készen is van, az alaki rész befejezése pár hónap múlva várható. A honvédelmi miniszteriumban szintén e napokban készült el egy törvényjavaslat, melynek czime „az általános védőkötelezettség körül előfordulható visszaélések megakadályozása és megfényítéséről.”

— Dr. Dobránszky Péter, jog- és bölcsész tudor, kir. jogtanár előfizetést hirdet „Társadalmi bajaink, különös tekintettel az öngyilkosságra” című rőpiratára, 70 kr. árával. A munka társadalmi betegségeink (vallástalanság, prostitutio a színházban és irodalomban, a családban és életben; a coelibatus, a militarismus, az ipari és politikai szédelgés, partizmelmek, lélekvesztetés, hűtlenség, nőnevelés, jellemképzés, párbaj sat. leleplezetten főtárgyját és azok orvosszereinek megjelölését igéri s így intencióit csak helyeselni tudjuk. De annál kevésbé hagyhatjuk megrovás nélkül az előf. tülhívás bombastikus modorát, melyből idézeteket adván a műből, magára a munkára is következtethetünk, — valamint azon öntetszelgést, melylyel szerző saját neve alatt első ilyenmő kezdeménynek nevezi könyvét s azt „erkölcsi emelkedettségének” „véshárítónak” sat. mondja, meglehetősen szerénytelenséggel. A magasztostól a nevétségig csak egy lépés van s az ily modor nagyon könnyen koczakázthatja — legjobb szándék mellett is — a sikert. Az előfizetési pénzek szerzőhöz Kolozsvárra küldendők.

— A távirat póznák, melyek a vonalok kijavítása, vagy új építés czéljából lerakottak, Erdély alsó részében, de különösen a medgyes-nszebeni szakasz vonalon gyakran eloroztatván, az erd. kir. biztos ur figyelmeztette a törvényhatóságokat, a még teljes érvényben fennálló nyilparancs azon §-ára, mely a távirati szerelvények elkövetett orzás büntetését, a legcsekélyebb esetre is nem kevesebb, mint félévi súlyos fogságban szabja meg, kijelentvén, hogy ha a kárnak okozója ki nem puhaltathatik, az okozott kárt azon község köteles megtéríteni, melynek határán a szándékos rongálás, vagy orzás elkövetetett.

— Egyik hazai közkórházban meghalt ágost. hitv. siketnéma ápoltt, tévesen a rom. kath. szertartás szerint temetettvén el, a belügyminiszter ur a törvényhatóságokat felhívta, hogy a területükön levő köz és magán kórházak igazgatóságait oda utasítsák, hogy az ápolásuk alá vett egyének, mely vallás felekezetéhez tartozását kitudni igyekezzenek, s az e részben fennálló törvényeket és rendeleteket, különösen pedig a törvényesen bevett keresztény vallás felekezetek viszonyosságáról szóló 1868. LIII. t. cz. 21. §-át, mely szerint állami és polgári kórházakban minden vallás felekezet tagjai saját egyházuk lelkeszei által részesítendők a vallásos tanításban, és minden lelkeszi szolgálatban, felelősség mellett pontosan tartsák meg.

— Fogarasvidékébe kebelezett Kisberivő községi lelkész Chiusdea János hét évre lemondott illetékéről, hogy azok az ottani községbeli templom építésére fordíttassanak. Éljen!

— A rögtönösen beállott tél nem csak a pesti hajóknak gyűjté meg baját, hanem a kolozsvári posta-váro közönséget is kezdi bosszantani, a mi vallószínlőg állandóan így marad, egész tavaszig. Postánk ugyanis Pest felől ma is, tegnapi is elmaradt, dacára, hogy ugyancsak drága pénzbe került vasútunk van.

De ez a vasút indit ugyan naponta egy vegyes és teher-vonatot Kolozsvárról Váradra s viszont, de a pesti hajnali posta és a kolozsvári reggeli útasok számára nem mer egy második, könnyű vonatot jártatni, miután az a szatnai veszélyes helyen szürkületben menne át. Ennek eredménye aztán az, hogy a ki Kolozsvárról Pestre akar utazni, másfél napig kénytelen töretni magát; a pesti hajnali posta pedig a várad második vonattal elérkezik szerencsésen — Bánffyhunyadig, honnan az állam aztán havonként nyolcz-kilencz száz forintot fizetvén a tengelyen szállíttatja Kolozsvárra, a téli nehéz utban természetesen fél napokat is megkéské. Magunk is barátjai vagyunk az óvatosságnak, de azon a vonalon, melyen egy nagy teher vonat baj nélkül átmehet, kellő felügyelet mellett szintén járhat a tetemesen könnyebb személyvonat is, mi nem csak a közönségnek s legkivált a kereskedelemnek, hanem az állam pénztárának is nagy hasznára válnék s nem kellene a kincstárnak évente nyolcz-tíz ezer forintot sárba dobni oly posta közlekedésre, mely oly orjási költségre került vasút menetében történik, mint a várad-kolozsvári.

— Csapó Sándor helybeli kereskedőnk ujabban dusan ellátta, eddig is gazdag kereskedését mindennemű hasznos diszárakkal, házi kellékekkel, és különféle gyermekjátékokkal. Kávészó, theázó szervetek, kések, kanalak, tükrök, képek, karpereczek, tárczák, varró és dohánysző eszközök, fegyverek, lámpák, konyhaneműk, s mindennemű hasznos és szükséges kellékek a legnagyobb választékban kaphatók. Ki szép és olcsó darabokat ohajt, s ki különösen az ünnepek közeledtével, midőn minden felé megemlékezés fog uralkodni, érdekes tárgyakokkal örömet kíván szerezni azoknak, a kiket szeret, ajánljuk, áldozzon egy pár perczet e kereskedés megtekintésére, mely saját tapasztalatunk szorint is meglepő benyomást tesz a nézőre.

— Manó E. „tanár” ur első szereplése tegnap este a redoubtan igen csekély közönség előtt folyt le. Manó ur elég ügyes mutatványokat ad, legtöbbnyire szabad kézből s a Kolozsvárt közelebb megfordult bűvészekkel jól kiállja a versenyt. Több nézőt is megéremelt volna.

— „Kaunitz és Richelieu” vagy egy király versei, Facher Masoch 3 felvonásos ugynevezett történeti vígjátéka került mult csütörtökön színpadunkra, még pedig mint a színpad előre jelezte, diszkiállítással. A német szabásu, néha-néha francia fordulatokkal felpiperézett darabról, eltekintve attól, hogy már történeti minősége nem igen bír jogosultsággal, alig mondhatnánk többet, mint hogy minden comica helyzetek s egyes azokból kifejlődő élekből áll; alakjai mind készen lépnek a néző elé, drámai fejlődés nélkül; cselekvénye csaknem egészen conversatióból van lákván szeszefűzve, bonyodalommal, mely érdekesnek ígérkezik, de lanyha megoldást nyer: ez röviden az első kritikai benyomás, melyet a csütörtöki telt ház nagyobbára osztott. Egyébiránt napjaink ilyenmő drámai termékei között, ha nem is foglalhat az „Egy pohár víz”-ek sorában helyet, de kétszékivül a jobbakköz sorakozik. Az előadók közül Kovács Gy. és Boér Emma, amaz Kaunitzt, emez az oroszhercegnőt domborították ki jellemzőleg, más részről Eicher Anna és Erdélyi meg Mátrai is igyekezett fejtegettek ki, no meg aztán Krasznai is.

— Görgény Szt. Imre 1871 december 3-án. Tordamegye állandó képviselő bizottmányának folyó évi november hó 13-án tartott közgyűlésének jegyzőkönyve 4-ik sorszáma határozata folytán a megye felső kerületében P. Orsova, Felső Oroszi, Kakucs, P. Üvegcsür. P. Sóakna, Sós-Szt.-Márton, Adorján, Görgény Szt.-Imre, P.-Hodák, Libánfalva, Kásva, G. Oroszfalu, Alsó-Oroszi, F.-Kőhér, Szt.-Mihály Soropháza, O.-Bölkény M.-Bölkény, Kincses, Alsó-Kőhér, Hétkök községekből alakított választó kerületben az 1870-ik évi 32-ik t. cz. értelmében a bizottmány tagoknak megválasztására folyó év december 11-én d. e. 8 óra Görgény-Szt. Imre községében tűzetett ki, miről a távol lakók tisztelettel értesítettek. Login József, választási elnök.

— Mióta városunkban a leendő tüzlő-egylet felszereléséről a szép Széchenyi- és francia fecskendőkrol tanácskoznak, egészen megelégednek a meglevők gondozásáról. Így történhetett az, hogy a monostor-utczai egyszénel négy városi fecskendő közül három be volt fagyva, a negyedik és legjobb pedig lyukas. A megrémült lakók fázódásait bámulta ugyan egy pár néző, köztük mint mondják város katonája is, de segíteni nem akart, éjjel tájban azonban váratlan segély érkezett mintegy 15 k. monostori növendék, ki a tüzlő történetesen értesült. A derékifjak oly kitarással és eréllyel dolgoztak, hogy P. S. ur egyenesen nekik tulajdonítja ugy saját házának megmentését, mint egyáltalában minden nagyobb mérvű veszély elhárítását! Ha a fiatalság működése már is ily örvendetes elismerést vihathat ki, mennyivel inkább fogja azt az általuk létesítendő tüzlő-egylet felszerelt, begyakorlott fellépése kiérdemelni. Örömmel halljuk, hogy az üdvös intézmény kormányunk figyelmét is

magára vonta s remélhető, hogy a ministerium tetemes összeget fog az egylet segélyezésére fordíthatni.

— A kolozsvári kereskedelmi és iparkamara kedden, folyó december hó 12-én tartandó közgyűlésén főbb tárgyait képezendi: a kamarai enquete menendő képviselők utasítása, és az 1873-ki bécsi világtárlat programja.

— Marosszékre kebelezett M. Szt. György községétől az első téli éj egy ember-áldozatot vett. Buksa Vaszi ottani gazdát Remetéről fiával jöve ntban kapta a zivatar, s a talán kissé pálinkázott embert a hideg megvett. Megfagyva álló helyzetben szekerehez támaszkodva találták hétfőn reggel, lovait is valami szánaköz utas magával vívén.

— B. Szentkereszti György f. hó 12-én vezeti oltárhoz Kornis Klementine grófnőt.

— Ditró a „közös” czimet elvonta iskolájáról, és visszaadta annak a felekezeti jellegét.

— A m.-vásárhelyi ref. főtanodába járó egy tanuló, a mint e hó 2-án Parajdrol egy sóval terhelt szekérről Váras helyre menne, a szekeres a duzzadt Nyárad folyóba behajtott, s látva a veszélyt, alig tudá magát és egy lovát megmenteni. A tanuló mindenestől oda veszett.

— Jókainé asszony a nemzeti színház igazgatósága által első fellépéért neki küldött tiszteletdíjt, azzal a nyilatkozattal utasítá viszsza, hogy a vendéjátékáért neki szánt összeg hováfordítása iránt csak utolsó fellépé után fog intézkedni.

— Biró János, kolozsvárvárosi egyet-bíró a jogtudori szigorlatokat szép eredményvel letévén, jövő szerdán tartja Pesten vitakozását.

— Szebenben a disznódi-utczában „a fekete macska” című vendéglő előtt decz. 5-én délbe 12 és fél órakor egy vidékbeli rommán nő az utczán egy gyermeket szült. Az anya és gyermek kórházba vitetvén, a körülményeknek megfelelő egészségnek örvendenek.

— Fogarasvidéken a tisztújító gyűlés decz. 28-án fog megtartatni. Ugyanott folyó hó 20-án az évi negyedik iskolatanács ülés.

KÖZGAZDASÁG.

Egy földhitel-egylet érdekében.

I.

(K. L.) Azon érdekeltségűl fogva, mely a földhitelintézete érdekében közrendek előbbi czikkeinket kísérve, felhiva érezzük magunkat, hogy e nagy horderejű tárgy fonalát még egyszer felvegyük.

Ha jól fogtuk fel, az érdeklődők két osztályt képezhetnek: egyik, mely a földhitelintézetnek hitelt kívánna magának nyerni, másik, mely a közjó, vagy töke érdekében; előre látja az időt, hogy Erdélyben a földhitel is rendeztesse.

Nem lehet észre nem vennünk, hogy a gyarapodó kisegítő- és takarékpénztárak, hitelbankok a személyi hitelt már is odafejtették, hogy az ipar és kereskedelem, illetőleg a városok meglehetősen el vannak látva: míg sajnosan kell bevallanunk, hogy a földmivelés, illetőleg a vidék, mely inkább real-hitel által segíthetne magán, még mind oda van utalva, hogy hitelt nem vehet igénybe, vagy ha vesz, egy véletlen elemi csapás, egy rossz termés által hitelezői zsákmányává lett.

Hogy a robot-megszüntetés nagyszerű behatást igényelt volna, hogy az urbéri kárpótlásnak a lett volna rendeltetése, kétséget nem szenved; igen de ha felvesszük, hogy a forradalmi veszteségek kiépülése, a magánosok, a káptalanok, a szász nemzeti pénztár által felmondott milliók tisztázása szintén erre kellett hogy támaszkodjék, — ha meggondoljuk, hogy azon 60 millió, mit az erdélyi kárpótlás kitétt, csak a börzén 15 milliót vesztett: lehetlen be nem látnunk, hogy a beruházások megtételére, nagyrészen új tőkéről kell gondoskodnunk.

Hány szép jószágot láttunk a forradalom óta harmadik kézben, — hány uradalomszerű jószág feje felett szakasztja le az új bírói rendezés a Damokles-kardot, a mesterségesen fenn tartott executio formájában: — melyeknek gazdája jószággal, jövedelemmel, jóakarattal, szóval a real-hitel minden kellékével fel volt ruházva; de mert kezdetben egy kevés földhitelintézetfele kölcsönt nem eszközölhetett, az igénybe vett személyi hitelnek áldoztatja lett.

Be kell vallanunk, hogy az urbériség tisztázatlansága, a telekkönyv hiánya, az igazságszolgáltatás azon rosszasága, melyről példabeszéddé vált, hogy a per sajátlag az executiód kezdődik: sankinek se volt nagyobb ártalmára, mint épen a földbirtokos osztálynak. A töke tán sehol sem igyekezett inkább megszabadítani magát a földről, mint épen nálunk; de viszont, a töke tán sehol se szerzett szomorubb tapasztalásokat a személyi hitel mezején, mint épen nálunk.

Azonban az urbériség, telekkönyv, igaz-

ságszolgáltatás rendezése utjában lévén, az akadályok mondhatni el vannak hárítva. S miután beállt a jelenség, hogy nem csak az évjáradekra számít, de még az üzérkedő töke is pénztárainkba került, s az 5—6%-kal annyira be kezdé érni, hogy pl. Kolozsvár pénztézeteinél gyakran hónapokon át százezrek hevernek: alig ha csaladunk, ha eljöttnek látjuk a fordulópontot arra nézt, hogy a töke, legalább azon töke, mit eddig is a földbirtokon feküdt, a földnek ismét visszaszereshetőnek mutatja magát.

Hogy a hazai töke legalább a kis birtok igényeit kielégíthetné, hivatkozunk arra, hogy ki mérte volna néhány év előtt hinni, hogy Kolozsvár pénztézetei ma négy millióval rendelkezzenek, hogy a földhitel rendszerünk behatásának által legalább a közép birtokos osztály részére idegen tőkét szintén vonhatunk, be arra reményt nyujtanak a földhitelintézetek, melyek műnyelvén szólva, ma már oda is tőkét birnak hódítani, „hol még a farkasok ordítanak.”

A töke, legyen az nagy vagy kicsiny, nálunk is mint mindenütt, bizonyos érzékenykedéssel van felruházva. Sokkal közelebb állunk a moratorium-féle korszakhoz, a birtok nem, vagy urbéri papirrali fizetés privilegiumához, mintsem fel ne bírunk első tekintetre fogni, hogy hazai szerény tőkénnek, mely az iparvállalatok maszlágától még nem szédeleg, csak közvetítő kell, mely a töke és birtok közé állva, mind a kettőt felmenti, hogy a kik egymástól kellemetlenül váltak el, egymással közvetlen érintkezzenek.

Csodálatos, de ugy van, hogy nálunk a pénz olcsóbb, mint tán az egész Ausztria-Magyarországon. A pesti koronként megújuló, s minden ősszel fenyegetőleg mutakozó pénzváltság, a kamatlatat még nem verdesi. A 10%-kat hajtó zálogházi részvények, mint ősi klenodumok becsültetnek. Ily körülmények közt, legalább szerintünk, csak a közvetítő, csak egy földhitelintézet hiányzik, mely a földbirtokos számára kiengeszteli a tőkét, kimondja vele szemben, hogy a kölcsönvevőtől ő maga veszi be a biztosítékot, kamatot, törlesztést, s mindezt ő, mint intézet félénként maga szolgáltatja a tökebirtokos kezébe.

Hogy lehet-e egy ily intézetre kilátásunk: ez képezendi új közleményünk czikkorozatát.

A gy.-fehérvári piacz árai decz. 2. 1 alsó auszti mérő. Búza 6 ft 10 kr., elegendő 4 ft 40 k. rozs 4 ft 18 kr. kukorica 4 ft 10 kr. Zab 2 ft 10 kr. pityóka 1 ft 40 kr. Egy mázsa szalonna — ft — kr. Egy icze disznósír 65 kr. Egy icze borsó — kr, lenese, iczeje — kr. paszuly, iczeje — kr. Egy mázsa kenyérliszt 10 ft. Egy font marhahus 16. Egy mázsa széna 2 ft — kr. Egy ől tűzifa kemény 16 ft 20 kr. Mezei napi munkabér 60 kr.

A deézsi piacz árai december 5-ről alsó auszti mérője. Tisztabuza 6 ft. 50 kr. Rozs 4 ft 60 kr. Elégibúza 5 ft 50 kr. Zab 2 ft — kr. Széna kötve 2 ft 10 kr. Egy ől fa 36 hüv. hosszú 11 ft 60 kr. Egy font fagygyugyertya 40 k. Marhahus fontja 18 kr. Konyhalisz 9 ft — kr. Lencse kupája 18 kr. Paszuly kupája 14 kr. Burgonya, mérője 1 fr 80 kr. Disznósír fontja 65 kr.

A szamosujvári piacz árai nov. 30. 1 auszti. mérő tisztabuza 6 ft — kr. rozs 4 ft 30 k. elégibúza 4 ft 80 k. zab 1 ft 80 kr. Széna 1 ft 20 k. Egy ől fa 36 hüv. hosszú 12 ft — kr. Marhahus fontja 18 kr. Konyhalisz — kr. Borsó mérője — ft 24 kr., lenese — ft 18 kr, paszuly — ft 14 kr.

Távirati tudósítás a bécsi tőzsdéről.

Decz. 7-én 5%, Metalliques 100 fr 59.—. Kamat —. 5%. Nemzeti kölcsön 100 ft. 68 75 1860. Kölcsön 102.25. Bankrészvény 813. Hitelintézeti részvények 317. ft. 322.10 London 11 ft. st. 117.40 ft. 20 kr. Ezüst 117.25. Cs kir. arany 5.57. $\frac{3}{10}$ Napoleonor 9.30. $\frac{3}{10}$.

Urbéri kötvények: Magyarországi 78.80. Temesi 77.—. Erdélyi 75.25 Horváthországi 68.25.

Felelős szerkesztő Szász Béla.

Nyiltér*)

Nyilatkozat.

Alóírtak, mint felkért békebírák, ezenel kijelentjük, hogy a b. hunyadi választó kerületben történt választás alkalmával Kilyén Sámuel és Kaszó Dénes urak között felmerült egyenetlenség mindenkben a becsület útján végeztetett el.

B.-Hunyad december 6-án 1871.

Ágh Ferencz. Hankovics György.

Török Károly. Gyarmathy Zsigmond.

*) E rovat alatt közölteként csupán a sajtóhatóság irányában vállal felelősséget a szerk.

Hirdetmény.

Tisztelettel értesitem Tordamegye állandó képviselő bizottmányának Tordamegye területén kívül lakó tagjait, miszerint Tordamegye bizottmányi gyűlését **Tordára** nem jelen év December 18-kára, hanem jelen év December 28-kára hivtam össze. Tordán, 1871. December 5 kén.

B. KEMÉNY GYÖRGY, főispán.

(410) (2—*)
Dús raktára
a legujabb
és
legkedveltebb
GYERMEK-
játékoknak
CSAPÓ SÁNDOR
NAGY
árutárlatában.

Kifejlődött tudóvész teljesen meggyógyítva.

Hoff János udvari szállító ur központi raktárának Bécs, Kärntnerring 11.

Tekintetes ur! Nőm 2 év előtt tudóvadásba esett s midőn felgyógyult, észrevettem, hogy a rossz és tökéletlen gyógyítás következtében tudóvész fejlődött ki, s minden alkalmazott segély dacára mindig ijesztőbb mérvet ölt.

Nőm láthatólag megfogott, és kétségbeeséssel néztem azon pillanatnak élére, melyen engem s kis gyermekét elhagyja, e ránk úzva oly borzasztó időpontot már előre kiszámítván.

Ekkor tekintetem az ön malda-kivonat hirdelményére esett.

Mint a vízbelesül, a ki megmentése végett szalmaszálhoz kapaszkodik, nyultam e szer után, melyben utolsó reményemet, az utolsó mentő horgonyt láttam, és 2 palackot rendeltem belőle.

A gyógymód elején elaltó lámpához hasonlító nőm, szemlátomást erősödött s végre tökéletesen meggyógyult, az én és gyermekeim öröme, s ez idő óta a legteljesebb egészségnek örvend. Az eredmény isten után a malda-kivonatnak köszönhető s azért — minthogy azután én estem tudóvadásba, és alig menekültem meg a haláltól, — most állapotom javulván, bizalommal tekintek az ön malda-kivonatára s kérem önt nekem postai utánvétellel 30 palackot malda-kivonattal küldeni, s pedig vasuton Lembergig s innen postán Dolinaig. Midőn önnek nőm betegségében tanúsított segélyeért mély hálaomat kifejezem s óhajva várom a megrendelt 30 palack megjövését, maradok teljes tisztelettel.

Theiner Ferencz, cs. k. sófőzde-ütfelügyelő.

Dolina, 1871, aug. 24-én.

Valódi kapható: Kolozsvárt Karvázy Gyula, Fehérvárt Csiki Krisztof, Segesvárt Teutsch J. B. Dézsen Krémer Sámuel, Gyergyó-Szt.-Miklós Lázár Antal özvegye és fiainál.

(353)

(5—*)

318 7—7

Ezen kitűnő gyógyszer egyszerű és olcsó, a legbiztosabb szer a legmakacsabb hasztorulás, epe- és gyomorbajok, májbetegségek, aranyér, borsenyv, csúsz, mirigy, havi tisztulási bajok, és mindazon betegségek ellen, melyek a vér megcsipősdése és megromlott nedvekből származnak. — Ezen pilulákat a le-főbb orvosok is rendelik. — Egy skatulya 60 pilulával 1 frt 75 kr — Félskatulya 30 pilulával 1 frt

Kapható Kolozsvárt: WOLFF J. gyógyszerész, és Farkas A. marinyer, Boulevard Sebastopol Nro 55. J. P. Cauvin utódjánál.

(413) (2—2)

MANÓ E. tanár svéd királyi udvari bővész
tantránya a világhírű Bosco Bertalanak
Ma szombaton 2-dik és holnap vasárnap
december 10-kén
a REDOUTE TEREMBEN
fényes kiváltság és a helybeli első rendű zenekar kísérete mellett
utolsó nagy előadást tart
a legujabb találmányu
INDIAI SALON-BŰVÉSZETBŐL.
Az előadások minden segédlet és minden készlet nélkül fedetlen asztalon, eddig nem látott nagyszerűséggel adatnak elő. **Manó E.** ur egyedül és fölülmulhatatlanul áll e téren.
Zártszék 80 kr. Földszint 40 kr.
Karzat 20 kr.
Jegyek előre válthatók **Orbán József** úr ezukrázatában.
Kezdete 7 órakor.
Az első előadásán jelentkezőt rendkívüli pártolásért mely köszönetet szavaz a **mondja.**

KARÁCSON

ÉS

uj év ünnepeire

A LEGSZEBB

AJÁNDÉKOK,

DISZES EMLÉK-TÁRGYAK.

HASZNOS ÉS MULATSÁGOS

gyermekjátékok

a legjelesebb gyárosoktól megérkeztek, melyek mint ujdonságok és szépmű-tárgyak megtekintésül vagy kényelmes válogatásul most kiállítva vannak, oly nagy választékban, hogy bármily csekély áru vagy értékes műtárgyak tetszés szerint találatnak és a legolcsóbb áron s valamint helybeli úgy vidéki becses megrendelésekre pontosan és a legolcsóbb szabott áron szolgáltatnak ki.

BÁNYAY KÁROLY

kereskedésében, b.-monostorutca saját háza. Kolozsvárt
(414) 1—*

Jankó Vincze

gazdasági eszközök és gépek gyára.

Kolozsvárt külső torda-utczában 306. sz. a. folytonosan készletet tart vasekéből, eketaligákából, szóró- és tisztító-rostákból, törökbuza-fejtőkből, s elfogad megrendeléseket bármely gazdasági eszközökre. **Gépek javítását** gyorsan és pontosan eszközli. Ajánlja végre **gépola-** és **kovács-szén-raktárát**, mely áruk mindég a legjobb és legtisztább minőségben kaphatók.
(343) 10—*

Meghívás az innsbrucki (ugynevezett tirol) sorsjegyek vételére,

melyek — mint alább látható — jobbakk a készpénznél, s melyekből az első és a legközelebbi huzás már 3-ik jan. 1872. történik meg. Alólt váltóház tisztelettel jelenti a n. é. közönségnek és úgybaratainak, hogy az Innsbruck város által tett kölcsönt 1 millió forint erejéig átvette, s ezért kéri az erre vonatkozó megrendeléseket és bizományokat egyenesen hozzá juttatni.

Rövid vázlata azon előnyök, mit e kölcsön nyújthat:

1. Ezen kölcsön kerek 1 millió forintot tesz ki, és 40 év alatt 2,535,910 frttal fizetetik vissza.

2. Ez összeg kötelezvény-részt-sorsjegyekre osztatik, melynek mindenike legalább 30 frttal huzatik ki, és

3. Van ezenkívül 4 huzás évenként: 30,000; 10,000; 10,000 stb. főnyereményvel, továbbá

4. Eltekintve, hogy Innsbruck városa a fizetés-kötelezettséget magára vállalta, — mi elég garancia — azon biztosítékot is adja, hogy a város minden ingó és ingatlan vagyonával törvényesen felvett több mint 800,000 forint értékbe, minden ehhez tartozó jövedelemmel jót áll, s ezért bármelyik sorsjeggyel egy színvonalon áll.

Hogy alólt váltóház a t. közönséget meggyőzze, mennyire biztonságban vannak e papírok még értékükön felül is, mint alaptőke: elhatározta, hogy ezen sorsjegyekből egy részt megtart, s kötelezi magát annak, ki tőle

1872. jan. 1-ig e nemű sorsjegyet egyenkint 30 frtjával vásárolt

(ha t. i. addig a félretett sorsjegyek tartanak) egy évig, azaz január 1-ig 1873. e jegyeket teljes vett értékükben bár mi fizetésbe elfogadja, mi által a vásárló semmit se kockáztat, s így ingyen játszik 4 huzáson át 30,000; 10,000; 10,000 stb. forintra.

Elad továbbá alólt váltóház ugyanily sorsjegyeket, de kötelezettség nélkül a visszavételre a napi árfolyam szerint, most 26 frttal darabját. Ugyanezeket a napi árfolyam szerint találhatni minden bécsi és vidéki váltóházban is. Hogy azonban lehetővé tegye alólt váltóház mindenkinek e sorsjegyek vásárolhatását: még egy bizonyos számú részletet tett félre, melyet 30 havi törlesztésre bocsát ki, úgy, hogy 1 frt és a törv. bélyeg havi kifizetés mellett játszhatni minden huzásra; ezeknél is kötelezi magát, hogy az utolsó részlet befizetése után 8 napig ezen sorsjegyeket teljes értékükben visszaváltja.

A midőn alólt váltóház a n. é. közönséget ezen sorsjegyek nagy előnyére figyelmeztet, azoknak vásárlására tisztelettel meghívja: azt hiszi, hogy alig találkoznék valaki, ki részt ne óhajta venni e játékban, s egyet vagy többet ne rendelne meg e jegyekből; s ezért még egyszer figyelembe kéri venni, hogy miután e sorsjegyek annyi előnyt nyújtanak, s azon szám, mely e sorsjegyekből visszaváltható lesz, hamar elfogyhat: igen ózsizerű lesz a megrendeléseket minél előbb megtenni, mert mint fennebb említve is volt, ezen sorsjegyeket készpénz gyanánt fogadja el a váltóház egy évig, mind a mellett, hogy játszhatni is vele.

Becsés megrendeléseknél 30 kr. külön melléklendő a huzás-lajstromért 1872-re, mely bérmentve küldetik meg az illetőknek; mely megrendeléseket elfogad a

Wechselstube der k. k. priv. Wiener Handelsbank vormals Joh. C. Sothen in Wien Graben Nro. 13.

Nyomatott az ev. rei főtánda beűvel kiadó-tulajdonos Stein Jánosnál.